

Jó časy, ty se mění

AMBICÍ RUBRIKY JE PŘIŽIVIT NOSTALGICKOU VÍRU, ŽE LYŽAŘSKÁ MINULOST BYLA PŘINEJMENŠÍM STEJNĚ DOBRÁ JAKO SOUČASNOST. SOUDOBE TECHNOLIE, NÁKLADNÉ INVESTICE I MAZANÝ MARKETING VJEM LYŽAŘOVA ZÁŽITKU BEZSPORU MĚNÍ. ČINÍ JEJ VŠAK POKROČILEJŠÍM, HODNOTNĚJŠÍM? PŘEBÍJÍ POHODA HEBCE VYŽEHLENÉHO MANŠESTRU VÝZVU PŘINUTIT 215CM LYŽE TOČIT V NEUPRAVENÉM HLUBOKÉM? JE DNEŠNÍ LYŽAŘSKÁ MÓDA VÍC ŠIK NEŽ V ŠEDESÁTKÁCH? KROJENÝ CARVINGOVÝ OBLOUK ELEGANTNĚJŠÍ NEŽ SNOŽNÝ STEINA ERIKSENA? KDOVÍ. JISTÉ SE ZDÁ BÝT JEDNO: RADOST Z KLOUZÁNÍ PO SNĚHU ZŮSTÁVÁ VŮČI POKROKU IMUNNÍ.

TEXT: TOM ŘEPIK

FOTO: ARCHIV AUTORA

V padesátých letech sloužil coloradský Aspen za vzor ideálního lyžařského města. Pulsující středisko bouřlivého života a vášnivého lyžování. Podobně jak Fénix z popela, tak Aspen povstal ze své pohnuté historie nuzné hornické osady a stal se světoznámým letoviskem. Nejspíš už tehdy však začalo být zřejmé, že půjde o dlouhodobě neudržitelný, utopický fantasyland; vybájené místo obývané lidmi, co milovali lyžování nade všechno ostatní. Zazobanci i hipíci tu žili, lyžovali i flámovali pospolu, vědomě ignorující svou nebetýčnou ekonomickou a sociální jinakost.

S příchodem šedesátek se už věci začaly zřetelně měnit. Tak jak se jako rez rozlézal po většině Ameriky sociální neklid, nevynechal

ani zařítá údolí Skalistých hor. USA šly válčit do Vietnamu a většinu tamních velkých měst ochromovaly občanské protesty proti porušování lidských práv. I v malém Aspenu se demonstrovalo – avšak kvůli nezadržitelně rostoucím cenám života v okolí i drahotě samotného lyžování. Město se stalo epicentrem názorových třenic jako snad žádné jiné, jelikož bylo uměle osídleno farmáři, developery, hoteliéři, číšníci, lyžařskými dobrodruhy, spisovateli, malíři, obchodníky – ale třeba i škudlícími důchodci, kteří se stihli nastěhovat v levných poválečných letech a o dekádu později nechápali, kde že se to ocitli. Lyžující srdcaři se už nedružili s novými, agresivními, na výkon a zisk orientovanými přistěhovalci v korporátních oblecích; vpravdě, nesnášeli je. Antipatie to byla oboustranná. Zápach rozlitého piva a nikotinu se v aspenských barech začal

zřetelně mísit s nasládlým dýmem z konopí. Na svazích se pohybovali divní chlapi s dlouhými dredy a ultra krátkými lyžemi a přenášeli i tam své psychedelické rebelství z aspenských ulic.

Lyžování tahle nesoudržnost nijak neprospěvala, krušně mu však začalo být na více frontách. Dorazil věk barevné televize a záhy kabelové televize, v Americe už tehdy s desítkami kanálů nejrozmanitějších žánrů. Místo lodí, autobusů a vlaků začala lidi do dalek přepravovat velká letadla. Ta mohla americkou střední třídu dostat na jejich zimní dovolenou do Skalistých hor nebo evropských Alp, ale rovněž i do tepla Karibiku. Nástup sedmdesátých let byl svědkem zrození netušeného množství alternativních – a vesměs taky jednodušších a levnějších aktivit než lyžování. Proč mrznout v nevyzpytatelném klimatu sotva kdy přívětivých hor, když lidi mohou šnorchlovat v tiché kráse průzračných vod, puttovat na greenech pod celoročním sluncem nebo cvičit tenis v klimatizované hale? V roce

1971 otevřel na Floridě největší zábavní komplex planety Walt Disney World, a rok později debutovala první počítačová hra Pong. Lyžování ve stejné době poprvé ve své historii přestalo růst. Náhodou?

Babyboomeři, jimž bylo v padesátých a šedesátých letech -náct a díky nimž se lyžařská populace každých pět let násobila, vstupovali do svých dospělých životů s běžnými civilními starostmi, obvykle na hony vzdálenými těm lyžařským. V roce 1970 začala americká porodnost prvně od války klesat; mezník ne náhodou korelující s počátkem dostupnosti antikoncepční pilulky, od padesátých let vyvíjené a klinicky testované. Koncem století už tamní školství registrovalo o 8 milionů, tedy přes 20 % méně bílých studentů, tradičního sportovního etnika, než v bodě zlomu o tři dekády dřív.

Fakt, že lyžování bylo a dál je do nezanedbatelné míry rizikovou aktivitou, může mít s dlouhodobou demografickou stagnací sněhového sportu cosi do činění. V principu, aktivity s alespoň nějakou patinou nebezpečí podle všeho víc lidí přitahují, než odrazují. Stačí se podívat do libovolného zábavního parku, na jaký typ atrakcí se čekají nejdelší fronty. V šedesátých letech nejeden mladý muž, jenž se rozhodl zachránit si život tím, že se vyhne rukování do Vietnamu, jej ztratil při oddávání se vášni na prudkých svazích hor. Ona holt smrt na základě uposlechnutí cizího rozkazu je jiná smrt než ta způsobená uposlechnutím vlastního srdce. Prakticky po celou novodobou historii, kdy se horské bezpečnostní statistiky evidují, přináležel nadpoloviční množství lyžařských fatalit k věkové skupině pod 25 let, dominantně mužů. Pokud má někdo tendenci lyžovat za hranic svých schopností a přehlížet bezpečnostní pravidla, jsou to právě tihle věkem sotva dospělí. (Ne, že bychom se třeba v komunitě motorkářů dobrali něčeho odlišného.)

V sedmdesátých letech se však v lyžování začaly dít i jiné změny než ty související s rizikem a demografickými poměry. Do té doby jediná

aktivita sjíždění na lyžích se počala štěpit na plejádu vzájemně se odlišujících sportů. Čím dál víc lidí propadalo telemarkovému ježdění, skialpinismu, jízdě v bouřích, v hlubokém prašanu, v zárodcích prvních snowparků, dva roky po sobě se na olympiádu dostal i dnes dávno zaniklý lyžařský balet. Dramaticky letělo vpřed běžecké lyžování; v sedmdesátkách ještě ve formě klasického střídáku, v osmdesátých letech pak každého běžkaře na čas (některé nadosmrti) uhranulo bruslení, zpočátku dominantně jednostranné. Největší senzaci ale způsobil příchod snowboardingu, díky němuž zimní odvětví nabralo svůj druhý dech. Jen dočasně, ovšem.

O tom ale až v příští sezóně. Přeju vám i sobě epický závěr téhle letošní.

Rekreačně lyžující amerikanofil, expert na marketing horských středisek. Bloguje na Kovboj.cz.

TOM REPIK

